

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 51/2024-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária bratis.law, Seberíniho 1, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-61C/63/2018 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-61C/63/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B3-61C/63/2018 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré m u j e Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava III) v záhlaví označenom konaní (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal mu finančné zadostučinenie 6 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 51/2024-24 zo 7. februára 2024 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde 11. mája 2018 domáha vyporiadania zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V priebehu napadnutého konania okresný súd od začatia konania do 19. novembra 2018 vykonával úkony spojené so zabezpečením vyjadrení a stanovísk stranám sporu. Prvé pojednávanie 29. októbra 2019, na ktorom strany sporu predniesli svoje návrhy, bolo odročené na 11. február 2020. Druhé pojednávanie bolo odročené na 9. jún 2020 z dôvodu snáh o mimosúdne vyriešenie veci dohodou.

4. Pojednávanie nariadené na 9. jún 2020 bolo zrušené z pandemických dôvodov. Po predchádzajúcich dvoch žiadostiach sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania okresný súd nariadil pojednávanie na 21. apríl 2021. Toto pojednávanie však bolo zrušené z dôvodu zmeny zákonného sudcu. Na základe ďalšej žiadosti sťažovateľa z 19. mája 2021 okresný súd nariadil pojednávanie na 7. december 2021. Pojednávanie však bolo zrušené z pandemických dôvodov.

5. Ďalšie pojednávanie vykonal okresný súd 30. marca 2022. Na základe záverov tohto pojednávania podal sťažovateľ 8. apríla 2022 návrh na znalecké dokazovanie. Dňa 5. septembra 2022 okresný súd vyzval sťažovateľa na doplnenie svojho návrhu na nariadenie znaleckého dokazovania. Sťažovateľ súdom uloženú povinnosť splnil 6. októbra 2022. Okresný súd uznesením z 24. októbra 2022 uložil stranám sporu uhradiť preddavok na znalecké dokazovanie. Sťažovateľ túto povinnosť splnil 28. októbra 2022.

6. Sťažovateľ podaniami z 13. marca 2023 a 17. augusta 2023 žiadal o podanie informácie o stave napadnutého konania. Napriek tomu ku dňu podania ústavnej sťažnosti znalecký posudok nebol vyhotovený a okresný súd nevykonal žiadny iný úkon smerujúci k rozhodnutiu v merite veci.

7. V rámci svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na to, že v jeho právnej veci ide o civilný spor, ktorý tvorí štandardnú agendu súdu a nie je právne zložitý. Znalecké dokazovanie smeruje len k určeniu aktuálnej hodnoty nehnuteľností tvoriacich BSM, pričom takéto znalecké posudky sa bežne vyhotovujú v lehote 7 dní. Sťažovateľ svojím konaním v napadnutom konaní neprispel k zbytočným prietahom. Poukázal na neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ktorá presahuje 5 rokov, a dlhšiu a opakovanú nečinnosť okresného súdu.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

8. V podaní doručenom ústavnému súdu 22. mája 2024 predsedníčka mestského súdu poukázala na vyjadrenie zákonnej sudkyne. Tá uviedla, že vo veci sa priebežne koná. Aktuálne sa realizujú úkony spojené s návrhom na znalecké dokazovanie, ktoré bolo prvotne prednesené

až na pojednávaní 30. marca 2022, aj to len ústne. V danom prípade sú opakovane doplňané podania, resp. došlo aj k čiastočnému späťvzatiu podania. Uvedené procesné úkony majú podstatný vplyv na plynulý priebeh konania. Poukázala aj na skutočnosť, že strany sporu sa snažili vec ukončiť mimosúdne, aj preto nedošlo dosiaľ k meritórnemu rozhodnutiu. Nesúhlasí s argumentáciou sťažovateľa, že podobné znalecké posudky sa bežne vypracovávajú pri prevodoch nehnuteľností v lehote 7 dní. V takom prípade mal sťažovateľ možnosť predložiť súkromný znalecký posudok. Je toho názoru, že aj sťažovateľ prispel k dĺžke napadnutého konania, čo však bližšie nerozvinula. Zákonná sudkyňa poukázala na extrémnu dlhodobú a neriešenú zaťaženosť súdneho oddelenia, ktoré sa od účinnosti novej súdnej mapy ešte zhoršilo.

9. V okolnostiach danej veci ústavný súd z dôvodu hospodárnosti konania vyjadrenie mestského súdu nezaslal na repliku sťažovateľovi. Skutkový stav veci v súvislosti s posúdením porušenia sťažovateľom označených práv, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti a vyjadrenia mestského súdu, nie je sporný.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je rozhodovanie, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní a jeho nečinnosťou došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

13. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke možno danú vec, rozhodovanie súdu o návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Určitý stupeň faktickej zložitosti súvisí s potrebou nariadenia znaleckého dokazovania. V posudzovanom prípade je zrejmé, že povaha veci si vyžaduje nesporne zložitejšie dokazovanie a zložitost' veci teda mala určitý vplyv na doterajšiu dĺžku napadnutého konania. Na túto okolnosť ústavný súd prihliadol pri určení sumy finančného zadost'učinenia (podobne napr. IV. ÚS 135/2013, II. ÚS 136/2023). Doterajší viac ako päťročný priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub faktickej náročnosti veci.

14. Pokiaľ ide o význam veci pre s'ťažovateľa, tento aspekt s'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti nerozvinul. Možno však bez ďalšieho prisvedčiť, že predmet posudzovaného konania nie je časovo zvlášť priorizovaný.

15. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd dospel k záveru, že dĺžku napadnutého konania, na čo poukázal aj mestský súd, čiastočne ovplyvnili aj podané procesné návrhy zo strany s'ťažovateľa. Ústavný súd pri hodnotení postupu s'ťažovateľa bral do úvahy aj to, že ako účastník konania nesporne má právo na procesné úkony, ktoré urobil. Za priet'ahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci. V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o s'ťažovateľom uplatnených procesných právach ústavný súd nezapočítal do doby zbytočných priet'ahov v konaní mestského súdu.

16. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup mestského súdu. Predovšetkým poukazuje na to, že celkové trvanie napadnutého konania, v čase podania ústavnej s'ťažnosti viac ako 5 rokov, na prvoinštančnom súde bez akéhokoľvek meritórneho rozhodnutia je už samo osebe neprimerané. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že mestský (okresný) súd nekonal vždy plynulo. V jeho postupe zaznamenal ústavný súd dve obdobia nečinnosti. V prvom prípade je to obdobie od júna 2020 približne do decembra 2021. V rámci tohto obdobia mestský súd nevykonal žiadne úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci. Je pravdou, že počas tohto pandemického obdobia boli zrušené dve nariadené pojednávania, čo nemožno pripočítať na vrub mestskému súde. Avšak nečinnosť bola spôsobená aj v súvislosti so zmenou zákonného sudcu, v dôsledku čoho bolo zrušené jedno pojednávanie, čo do istej miery spôsobilo predĺženie napadnutého konania. Druhé obdobie nečinnosti zaznamenal ústavný súd v období od októbra 2022 (po vydaní uznesenia o zložení preddavku na znalecké dokazovanie) až do podania ústavnej s'ťažnosti (teda 14 mesiacov), keď mestský súd nevykonal žiadne pojednávanie ani iný relevantný úkon vedúci k rozhodnutiu vo veci.

17. Aj keď ústavný súd vnútorne do istej miery chápe rozhorčenosť nad pracovnými podmienkami konajúcich všeobecných súdov, vyjadrenie mestského súdu, v ktorom poukázal na personálne zmeny a nedostatočné obsadenie súdu, ani nedostatočné podmienky na prácu sudcov vo vzťahu k tomuto konaniu o ústavnej s'ťažnosti, pokiaľ ide o zbytočné priet'ahy, ústavný súd nemohol akceptovať. V súlade s ustálenou judikatúrou (napr. I. ÚS 3/2020) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý

oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezabavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní (obdobne IV. ÚS 453/2023).

18. Nečinnosť mestského súdu je takého rozsahu, ktorý je nezlučiteľný s imperatívom v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19. Vychádzajúc z uvedených zistení, dospel ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené opakovanou nečinnosťou mestského súdu. Preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a zodpovedajúceho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi mestskému súdu prikázal, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 6 000 eur s poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania a na osobitné okolnosti jeho prípadu. Sťažovateľ spláca hypotekárny úver na rodinný dom, ktorý patrí do masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov, avšak užíva ho žalovaná strana.

22. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 493/2023). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia.

23. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, na jeho skutkovú zložitosť a na konštatovanú nečinnosť mestského súdu, berúc do úvahy aj objektívne okolnosti, ktoré mali vplyv na postup mestského súdu v napadnutom konaní, deklarovanie porušenia práv sťažovateľa a príkaz konať v napadnutom konaní je podľa názoru ústavného súdu primerané priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie 1 500 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.
Trovy konania

24. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti mestského súdu nahradiť sťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet jeho právneho zástupcu (výrok 4 tohto nálezu).

25. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta v celkovej výške 442,38 eur, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 208,67 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 12,52 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Peter Molnár
predseda senátu